

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lapin ELY-keskus yhteysviranomaisena pumppuvoimalaitosten suunnittelussa

Leena Ruokanen
Kemijärvellä | 10.9.2025

Valtion viranomaisen rooli perustuu lakiin

- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä
 - *yhteysviranomaisella* tarkoitetaan viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään;
 - ELY-keskus on alueelleen suunniteltavassa hankkeessa yhteysviranomainen
 - Valtion ja kuntien viranomaisten sekä maakunnan liiton on oltava keskenään yhteistyössä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamiseksi ja sovittamiseksi hanketta koskevien muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

- Alueidenkäyttölaki

- ELY-keskus edistää kunnan alueiden käytön suunnittelun järjestämistä
- Kunta on yhteydessä ELY-keskukseen viranomaisneuvottelun järjestämiseksi
- Kunta pyytää lausuntoa kaavoituksen eri vaiheissa
- Tarvittaessa kunta ja ELY-keskus pitävät kaavaneuvotteluita
- Hankkeen alueidenkäytölliset edellytykset ratkaistaan kaavassa

Luonnonsuojelulaki

- ELY-keskus antaa lausunnon Natura-arvioinnista

Keskeiset käsitteet

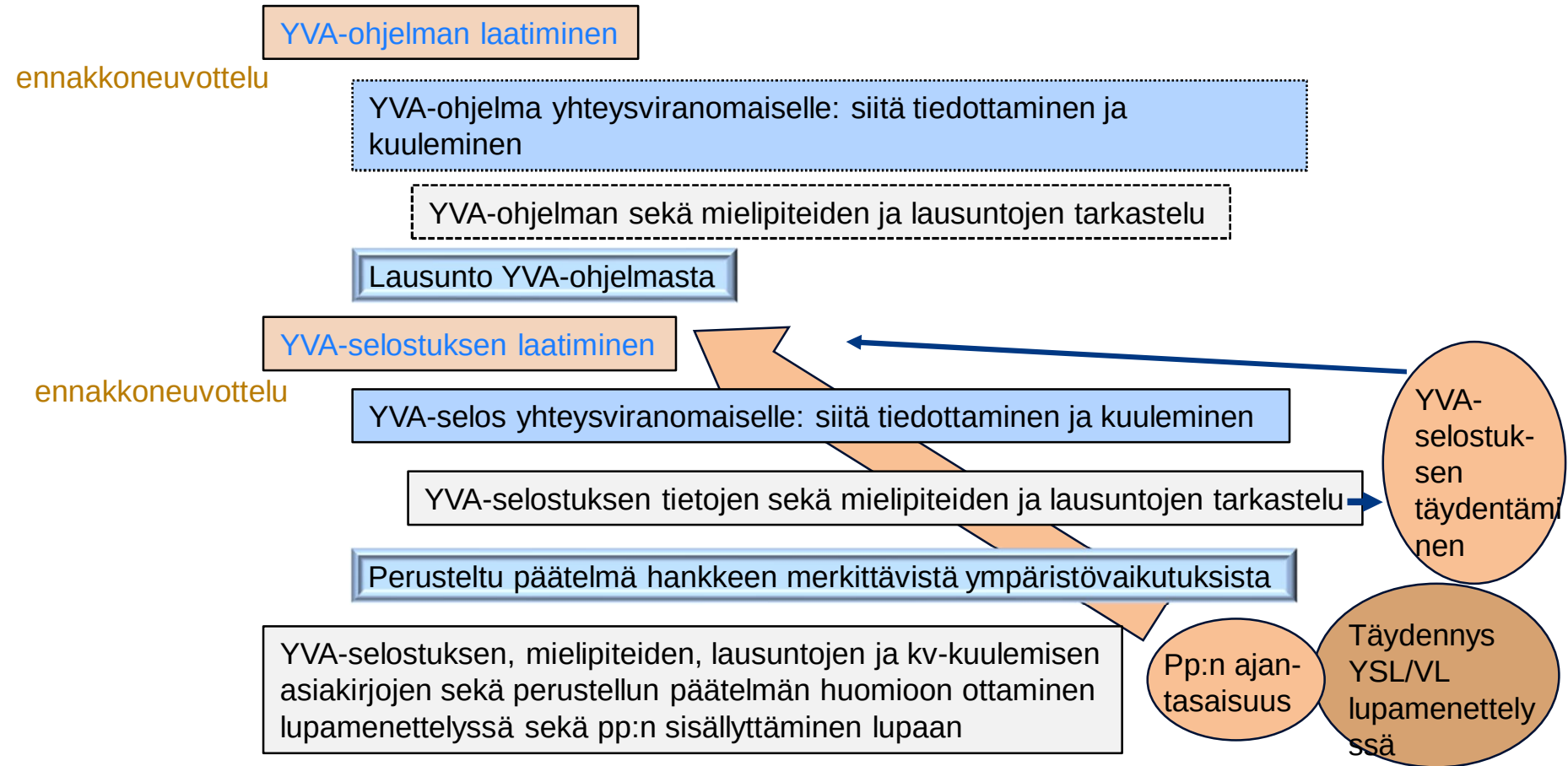
- Ympäristövaikutus
 - laaja käsitys ympäristöstä: luonto, ihminen, yhdyskuntarakenne, maisema, maa, ilmasto jne.
 - välittömät ja välilliset vaikutukset, kasautuvat, lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät ja väliaikaiset, myönteiset ja kielteiset vaikutukset
 - yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa
- Yhteysviranomainen
 - -alueellinen ELY-keskus
 - -jos hanke useamman ELY-keskuksen alueella, sopivat keskenään
 - -jos ELY-keskuksen hanke, YM päättää mikä ELY-keskus
 - -ydinenergiahankkeissa TEM
- Hankkeesta vastaava
 - -on vastuussa hankkeen valmistelusta tai toteuttamisesta
- Hanke
 - a) laitoksen, toiminnan ja rakennustyön toteuttamista; sekä
 - b) muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista sekä mineraalivarojen hyödyntämistä.

Mikä on YVA-menettely?

- **SUUNNITTELUMENETTELY:**
 - Hankkeesta aiheutuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.
 - YVA-menettely on osa hankkeen suunnittelua
 - Tehdään varhaisessa vaiheessa
 - Mahdollistaa osallistumisen
 - Edellyttää vaihtoehtotarkastelua ja haittojen lieventämisen tarkastelua
 - Ei tehdä päätöksiä, mutta YVA-selostus ja perusteltu päätelmä vaikuttavat hankkeen lupamenettelyissä.
 - ELY-keskus on yhteysviranomainen ja antaa perustellun päätelmän.

YVA-menettely YVA-lain 14 §:n mukaan

sis. tarvittaessa kansainvälisen kuulemisen

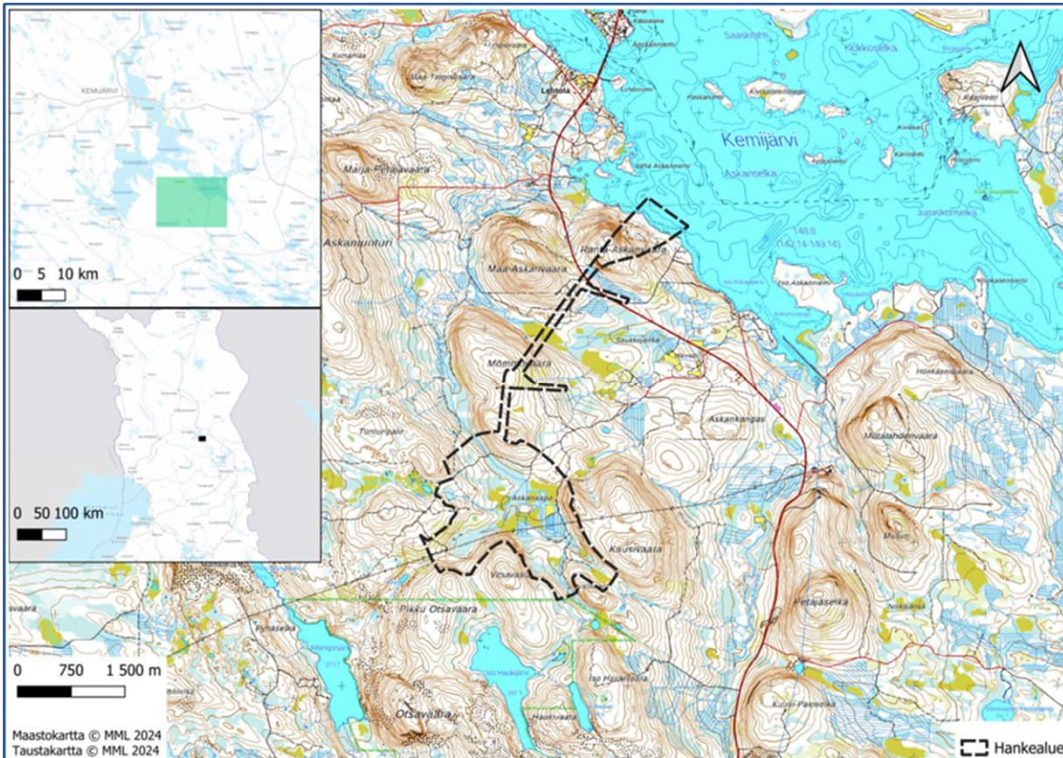
Mitkä hankkeet suunnitellaan YVA-menettelyssä?

- Hankeluettelo
 - 3) vesistön rakentaminen ja säännöstely:
 - a) padot ja muut rakenteet, kun padottu tai varastoitu vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä;
 - 8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi:
 - b) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä;

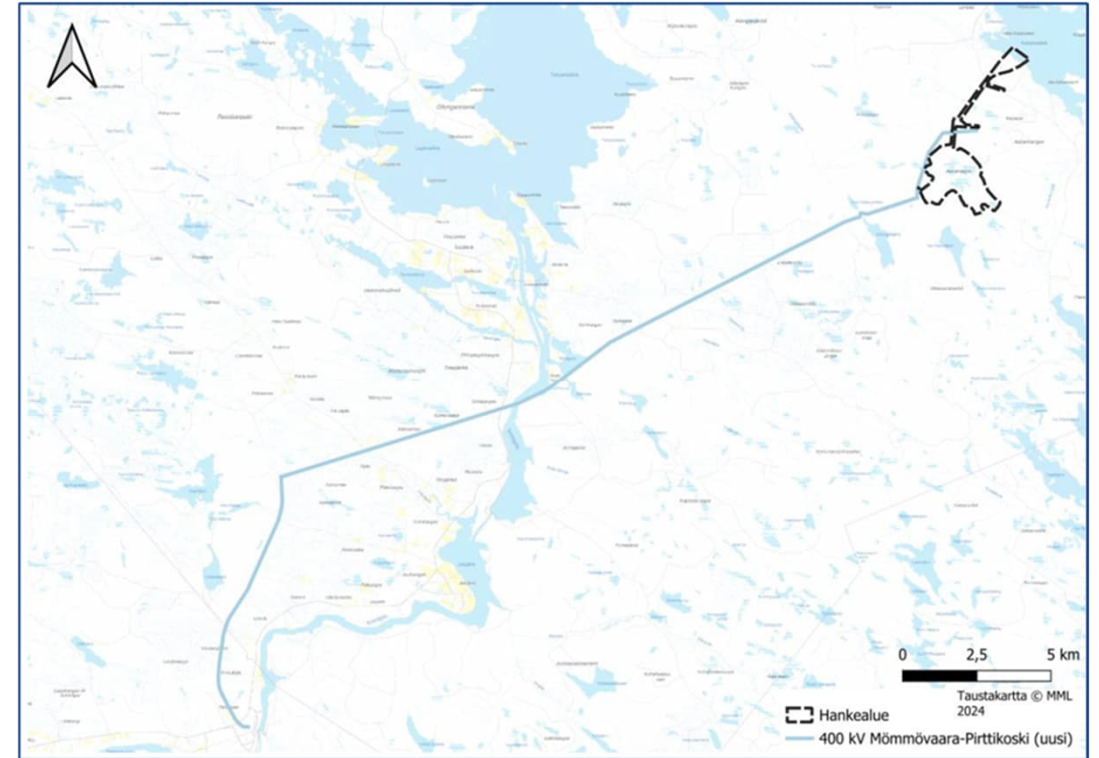
Hanke

- *Hanke*
 - a) laitoksen, toiminnan ja rakennustyön toteuttamista; sekä
 - b) muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista sekä mineraalivarojen hyödyntämistä.
- Hankkeen määrittely tärkeää, koska kyse hankkeen toteuttamisen vaikutusten arvioinnista
 - Yläallas, padot, vesitunneli, ruoppaus, läjitys, voimajohto, sähköasema

Hankealue

Hankealue energiavarastoaltaan ja alavesitunnelin osalta (lähde: YVA-ohjelma, kuva 2-1).

Hankkeen voimajohtoreitti (lähde: YVA-ohjelma, kuva 1-5).

Mitä tarkoittaa ympäristövaikutus?

- Ympäristön laaja käsite
 - a) väestöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
 - b) maahan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen sekä eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, Natura-alueiden suojeluperustelajeihin ja luontotyypppeihin,
 - c) yhdyskuntarakenteeseen, aineelliseen omaisuuteen, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
 - d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä
 - e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

Merkittävät vaikutukset

- Hankkeella todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia
- YVA-menettelyssä ei arvioida kaikkia mahdollisia vaikutuksia!
- Esim. sijaintipaikan herkkyys vaikuttaa siihen, onko vaikutus merkittävä

Todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia

- Vesistövaikutukset
- Vesitalous
- Ihmisten elinolot ja viihtyvyys (ml. virkistyskäyttö ja kalastus)
- Askankankaan 1-luokan pohjavesialue
- Maa- ja kallioperä
- Poronhoito
- Ottavaaran luonnonsuojelualue ja Natura-alue
- ei vielä riittävästi tietoa vaikutusten merkittävydestä luontoympäristön (mukaan lukien eliöstö), pienvesien, turvallisuusriskien sekä maiseman ja kulttuuriympäristön osalta, joten vaikutukset myös niihin tulee arvioida YVA-menettelyssä ja esittää YVA-selostuksessa.

Vaikutusten arviointi

- Minkä vaikutuksia arvioidaan?
 - -hanke, sen mahdollisimman tarkka kuvaus
 - -hanketyypille ominaisten vaikutusten ymmärrys
- Millaiseen ympäristöön hanke sijoittuu?
 - -Hankealueen nykytila ja sen arvojen/herkkyyksien/riskien tunnistaminen
- Vaikutusalueiden rajaaminen
 - -vaikutusalue on erilainen eri vaikutuksilla
- Hankkeen vaihtoehdot
 - -sijaintivaihtoehto, vaihtoehto koko hankkeelle vai osalle hankkeesta
 - -nollavaihtoehto mahdollistaa vertailun
 - -Vaihtoehtojen vertailuun on omia menetelmiä
 - Merkittävien vaikutusten arviointi
 - -tunnistetaan mihin vaikutusten arvioinnin tulee kohdentua

jatkuu

- Vaikutusketjun kuvaus ja vaikutusten merkittävyys
 - Pelkkä vaikutuksen merkityksen esiintuominen ei ole riittävää
 - merkitys voi vaihdella kohderyhmittäin (ihmisiin, luonnonarvoihin, poronhoitoon jne.)
- Haitallisten vaikutusten välttäminen ja lieventäminen
 - Millä keinoilla haitallisia vaikutuksia voidaan ehkäistä tai lieventää?
 - Jätetäänkö osa hankkeesta toteuttamatta?
- Mitä vaikutuksia pitää seurata?
 - voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia,
 - varovaisuusperiaate on otettava huomioon
 - halutaan uutta tietoa

Vesitalous

- Yläaltaalla hyyde- ja suppojään muodostumisen vaikutukset laitoksen käyttöön ja Kemijärveen
- sula-alueet alavesitunnelien suualueella, vedennousu jään päälle
- vaikutukset Kemijärven virtaamiin, vedenkorkeuksiin ja jääolosuhteisiin
- vaikutukset ranta- ja pohjaeroosioon
- vaikutukset Kemijärven ja Seitakorvan välisen kanavan virtaamiin ja mahdolliset vaikutukset Seitakorvan alapuolisiin Kemijoen virtaamiin
- vaikutukset Vähä Askanjoen virtaamiin
- vaikutukset tulvariskien hallintaan
- vaikutukset Kemijärven säännöstelyn ja Seitakorvan voimalaitoksen nykyisiin lupaehtoihin sekä säännöstelyhaitoista annettuihin velvoitteisiin.

Askankankaan pohjavesialue

- vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue ja vedenottamo
- Muutokset pohjaveden virtaussuunnissa ja pinnantasossa, pohjaveden purkautuminen muodostumasta
- Rakennettava tiestö ojineen, huoltotunnelit, sähköasema ja muuntaja
- Pohjavesialueen kemiallinen ja määrällinen tila

Maa- ja kallioperä

- Maa-ainesten ottaminen: tarvittavan maa-aineksen kokonaismäärä ja alueelta saatavissa olevat louhintamäärät sekä maansiirrot ja läjitys sekä niiden vaikutukset
- Ottamisen vaikutukset esim. pohjavesiin ja luontoympäristöön
- Myös ruoppausmassojen läjityksen vaikutukset

Yhteisvaikutuksista

- YVA-ohjelmassa on tunnistettu Seitakorvan ja Jumiskon vesivoimalan säännöstelyvaikutus Kemijärvessä sekä muut **suunnitteilla** olevat pumppuvoimahankkeet Kemijärven alueella.
- YVA-asetuksen 4 §:n mukaan yhteisvaikutusten arviointi on tarpeen tehdä **olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa**.
- Yhteysviranomainen **suosittelee yhteistyötä** muiden hankkeesta vastaavien kanssa yhteisvaikutusten arvioimiseksi myös niistä hankkeista, joista tietoa on käytettävissä, mutta joita ei ole vielä toteutettu tai hyväksytty.

